

BONA PAU

Nº. 529 - Any XLV - MONTUÏRI - MARÇ - 1997

Un febrer tràgic per a Montuïri: 5 morts i 5 ferits en 3 accidents de tràfic

▼
Els pressuposts municipals: els més alts de la història

▼
Brillant rua dels darrers dies

▼
El Montuïri de l regional encapçala la classificació

▼
La restauració dels graons ja comença a conèixer-se

←
Un dia del mercat dels dilluns d'aquest hivern

Enguany, com anys anteriors, foren molts el qui presenciaren "Sa Rua"

Dues presentacions

"Rondaies mallorquines inèdites"

El dilluns de Pasqua i dissabte del dia de la festa des Puig, dia 31 de març a les 9'30 del vespre a la sala d'actes de l'Ajuntament es farà la presentació del llibre "Rondaies mallorquines inèdites" del que n'es autor l'actic rector Pere Orpí. Farà la presentació Josep Estelrich, també antic vicari i el mateix autor en farà un comentari.

Convocatòria del VI Concurs de Conte Curt Sant Bartomeu 1997

A continuació i en el mateix local també es farà la presentació del VI Concurs de Conte Curt Sant Bartomeu 1997.

BONA PAU Montuïri

Director: Onofre Arbona Miralles

Redactor en cap: Gabriel Gornila Jaume

Redactors i col·laboradors:

Joan Miralles i Monserrat, Catalina Sasre Pericàs, Mateu Rigo Bonet, Guillem Mas Miralles, Miquel Martorell Arbona, Gaspar Socias Mora, Antoni Mateu Socias, Onofre Torres Ramis, Melcior Nicolau Jaume, Antoni Mesquida Llinàs, Joan A. Payeras Ramonell, Joan Barceló Cerdà, Catalina Barceló Mayol, Josep Oliver Verd i Rafel Pons Mairata.

Administració: Martí Ferrer Sampol
C/ Es Pujol, 5 - 07230 Montuïri - Tlf. 64 66 93

Imprimeix: Tirrena, S.A. Manacor

Depòsit legal: PM 133 - 1958

Nota: Les opinions aparegudes en els articles firmats, sols són atribuïbles als seus autors.

ES GRAONS

Dones eficients

És d'alabar l'interès de certes madones de casa en netejar el carrer davant ca seva. N'hi hagué que tot just haver acabat Sa Rua ja començaren a agranar a fi de llevar la gran quantitat de paperí que s'hi havia acumulat. Fou, però, una llàstima que totes no fessin igual, ja que el vent hi podia escampar el que estava dipositat a altres llocs.

Topades mortals

Els cinc montuïrers morts aquest mes passat i altres tants ferits en tres accidents de tràfic requereixen una profunda reflexió. Encara que la culpa sia dels conductors, de qualque manera el govern hauria de prendre les adients mesures perquè accidents així no es repeteixin. Ja són massa els montuïrers que han deixat la vida en xocs o topades a una o altra carretera.

BREUS

Donants de sang

El proper divendres dia 7 de març la unitat mòbil de donants de sang instal·larà els seus equips d'extracció en el consultori de Montuïri, a Ca ses Monges. L'horari de la col·lecta de sang serà de les 18 a les 21'30 h. Entrada pel carrer de Palma, 111.

Persecució d'obres il·legals

L'Ajuntament de Montuïri ha començat una campanya de persecució d'obres il·legals a fora vila, dins el terme, a fi de dur un estricte control en el sòl rústic i així evitar edificacions no autoritzades. Es pretén que aquests habitatges sols es facin en terrenys de dues o més quarterades, segons directrius del Consell Inseular, com també que sien de pedra i es respecti la típica construcció mallorquina sense que l'ambient pardila seva identitat.

Un altre policia local

Al darrer ple extraordinari celebrat el mes passat es va aprovar que a Montuïri en lloc de dos, sien tres els policies locals depenents del nostre Ajuntament. Així la seva comesa podrà ser més completa i eficaç.

Les restes de Son Fornés

Les troballes del talaiot de Son Fornés obtingudes en el període entre 1975 i 1988, que foren arraconades fa 8 anys dins capses en el Museu de Mallorca, està previst que aquest estiu sien classificades i inventariades per un grup d'entre 30 i 40 arqueòlegs i estudiants provinents de diferents indrets. Una vegada classificades s'intentarà rehabilitar una zona en el Molí des Fraret i fi que restin exposades.

Sant Joan: llibre sobre malnoms

El col·lectiu "Teranyines" de Sant Joan ha editat el llibre "Els malnoms de Sant Joan. Segles XIV al XX", en el qual roman constància escrita dels malnoms, considerats com una part ben estimable del patrimoni històric i cultural del poble.

Dos dits de seny

Els nostres graons

En altres ocasions i des d'aquestes pàgines ja s'ha dit que la restauració dels graons és obra de tots els montuïrers.

Han arribat, però, des d'alguns estaments certes notícies un tant preocupants referides a certs ambients que aduint la seva aversió cap a certes persones no estan disposades a contribuir econòmicament en aquesta obra tan necessària per al nostre poble.

No és motiu suficient, ni ètic, ni de seny argumentar com excusa que determinades persones que ara estan al front i tenen la responsabilitat de la restauració no els cauen bé, perquè són d'un determinat "color" o perquè les seves idees són diferents. Una excusa que no és vàlida i que sols demostra la manca d'esperit comunitari amb tots els montuïrers, la majoria dels quals, sentint-se units, consideren els graons com a cosa seva.

Les persones passen, però obres com aquesta resten anys i més anys, i nosaltres i generacions futures podran gaudir del que ve a ser el monument més emblemàtic del nostre poble. Quin montuïrer hi ha que no hagi trepitjat mai els graons? Qui és que quan era al·lot no hi va córrer per damunt? Quantes persones abans i ara han pogut gaudir de contemplar-hi l'espectacle que es dona a plaça?

És, idò, evident que tots el qui poden se senten obligats a contribuir. Qualcú, tal vegada, no podrà arribar a satisfer l'import d'un metre quadrat, però tal vegada tenguí suficients mitjans econòmics per abonar-ne una part, i tal vegada més endavant, una altra. I és a això a què està èticament obligat. Si els graons són de tots, han de ser tots els qui aportin la seva contribució.

És una manca de seny protestar perquè no és fa així com ell desitjaria o perquè els qui administren els doblers no els cauen bé. El fet cert és que es fa de la millor manera per retornar-li la cara que li deixaren els nostres avantpassats.

Una vegada acabada l'obra, tots els montuïrers que de veres ho són, se sentiran orgullosos d'aquesta reforma i d'haver-hi col·laborat.

Salomó

Montuïri envelleix molt

Hem pogut obtenir un estat en el qual es pot donar una ullada comparativa de l'edat actual dels montuïrers, basada en l'empadronament darrer, fet fa alguns mesos.

Com podrà veure el lector, la desena on actualment hi ha més gent viva és entre els 60 i 69 anys, amb 313 persones. Naturalment, a mesura que la gent s'acosta als 100 anys va disminuint; però no és lògic que la piràmide, que per regla general a un poble, quan hauria de ser més àmplia seria entre els 0 i 9 anys, a Montuïri no és així ni s'hi acostava. Basta veure que entre 0 i 4 anys n'hi ha 85, i des dels 5 fins als 9 anys, 90, la qual situació dona com a fet evident que dia rera dia la població montuïrera disminueix progressivament.

Encara podríem comparar els deu anys darrers, els que van entre 1987 i 1996, en què nasqueren 175 montuïrers. En canvi 50 anys enrera, la desena entre 1940 i 1949, a la vila es registraren 461 naixements. O sia, 286 naixements més que en la darrera dècada. I naturalment pel que fa a les defuncions, actualment se'n moren més que abans i el dèficit anual supera excessivament el de fa 50 anys.

Seguint aquest ritme, dins la meitat del pròxim segle o abans hauran deixat d'existir la majoria, per no dit tots, el

que ara tenen més de 40 anys. És a dir, previsiblement uns 1220 ja hauran mort i en canvi sols n'hauran nascut uns 750. O sia que Montuïri tindrà uns 500 habitants manco. Com també ho confirma el fet que aquests darrers anys anualment hi ha una pèrdua d'una vintena d'habitants i es preveu que poc a poc sien més. Ara bé, si gent externa ve a viure a Montuïri, aquest fet no es donarà d'aquesta manera.

Al mateix ritme o paregut també envelleixen la majoria de poblacions del pla de Mallorca. Pobles com Vilafranca, Petra, Sant Joan, Sineu no difereixen molt del nostre.

Aquestes son les dades obtingudes del darrer cens, mitjançant les quals es pot construir la piràmide d'habitants de Montuïri:

Edats	Habitants	Percentatge
0 a 9	175	7'93%
10 a 19	223	10'10%
20 a 29	288	13'15%
30 a 39	307	13'91%
40 a 49	237	10'74%
50 a 59	239	10'83%
60 a 69	313	14'18%
70 a 79	262	11'87%
80 a 89	140	6'34%
90 a 99	23	1'04%
Total	2207	100%

O. Arbona

Encara que lentament, les obres de restauració dels graons, avancen dia a dia, tot i que a finals del mes de febrer no havien arribat a la meitat

Capítol III

Il·lusió

El cotxe passà afuat per la carretera; cap a Palma. L'il·lustre viatger venia de Manacor i havia de visitar els indrets més característics de l'illa. Passà per davant l'hostal i s'allunyà. S'allunyà i mentre s'allunyava la decepció s'apoderà dels habitants del poble que volien conèixer i també reconèixer l'emblemàtic personatge. Però la decepció només durà un parell de quilòmetres. Abans de pujar la costeta de Cabrera, la comitiva donà mitja volta i apuntà en direcció a aquelles cases acaramullades damunt un turó. La notícia s'espargí i apidíssima per tota la vila: El president ve cap aquí! El president ve cap aquí! El president havia ordenat tornar arrera quan l'informaren que aquell poble diminut i envoltat de blateres i condrís era Montuïri.

El xofer enfilà amb lentitud el vehicle per les empinades capamuntes, polsoses i esquerpes, mentre la gent, entusiasmada, ofegava fent mamballetes el rondinar estrident de l'esforçat motor que va conduir el seguici fins a plaça. A la plaça, una

aclamació unisona va aclaparar tot l'ambient: Niceto Alcalà Zamora! Niceto Alcalà Zamora! Niceto Alcalà Zamora! En Niceto Alcalà Zamora era el president de la República Espanyola. A les portes de l'Ajuntament, el batle, en Joan Mas i Verd, li donà la benvinguda.

El batle, també conegut p'en Joan Collet, li donà la benvinguda en nom de tot el poble. Feia un any, l'abril de 1931, que la II República havia estat proclamada i el fervor popular encara era latent. Il·lusió. Aquesta és, per ventura, la paraula que podria definir l'efervescència i la passió d'aquell temps. Il·lusió per canviar, il·lusió per aprendre, il·lusió per superar anys i més anys d'obscurantisme, de monarquies estantisses i de poder caciquil. Així mateix, n'hi va haver que no acudiren a la rebuda. Fins i tot, diuen, que els veren rera les persianes de la rectoria mirant-se, d'amagat, la feta. Les sotanes negres els delataren. I és que les relacions entre el clergat i l'ajuntament no eren gens bones. De fet, una de les primeres societats d'esquerres, que a les acaballes de la dictadura del general Primo de Rivera es va organitzar al poble, tenia una forta tendència anticlerical. I precisament dins aquesta moguda es va congriar la candidatura d'en Joan Collet. Així idò, la política iniciada pel batle i els seus era contrària als interessos dels capellans. Aquesta política transparent, laica, participativa, preocupada per l'educació i la cultura, decidida a treure els montuïrers de la ignorància i la servitud, també s'oposava totalment a les conveniències del clan dels Ferrando. Aquests tampoc acudiren a saludar la màxima autoritat de l'Estat. Eren els cacics de sempre. Havien governat Montuïri durant tot el primer terç de segle i posseïen, juntament amb el clero, el poder absolut. Cada alè, cada batec, cada passa, era sospesada, reconduïda, ordenada pels senyors del poble que, amb tirania, regien el seu destí.

Els que sí anaren a donar la benvinguda a n'Alcalá Zamora foren *ets Amos*. Eren els petits propietaris, petits terratinents. Tenien unes quantes quarterades de terra i per això els posaren *ets Amos*. Aquests, encara que amb una ideologia bàsicament de centre-dreta, decidiren recolzar la candidatura republicana d'en

Joan Collet i així aconseguiren el que tants d'anys havien sospirat: Guanyar els seus enemics acèrrims. *Ets Amos*, juntament amb en Joan Mas i els seus, derrotaren, democràticament, els senyors del poble. Sotmeteren i humiliaren els germans Ferrando. El capdavanter d'aquest grup era el metge de Meià i és realment sorprenent que tot un president de l'Estat li fes una visita privada.

N'Alcalá Zamora s'entornà a Madrid i aquí, com allà, les coses cada dia s'anaven polititzant més i més. *Ets Amos* deixaren de recolzar el batle i s'aliaren amb els Ferrando, els seus enemics de sempre, per organitzar a Montuïri el partit de Centre-Dreta orquestrat pe'n Joan March Ordines. En March, també li deien en Verga, era un dels homes més rics d'Espanya. Tenia una fortuna immensa assolida a base d'una visió claríssima dels negocis i també fent mangarrufes i estraperlo. Sembla que foren les pressions d'en Verga que uniren els Ferrando i *ets Amos*, encara que els darrers sempre diguessin que s'allunyaven del batle per mor de les seves idees anticlericals. Tot es movia al so esperpèntic del politiqueig, al so patètic d'un maquiavelisme exagerat. Les postures, cada pic més radicals, xaparen el poble en dos: Les dretes i les esquerres. Cap a l'any 1934 les dretes estaven formades pel clan dels Ferrando, el grup *dets Amos* i el clero i les esquerres feien pinya dins el novell partit d'Esquerra Republicana Balear. Dretes i esquerres, encara que enfilades al mateix turó, duïen vides paral·leles. Uns i altres tenien diferents llocs de reunió on feien les seves activitats socio-culturals tot esperant, de forma inconscient, l'esclat de la guerra.

Finalment, de la fosca, sorgí...

Quin retgiró, Gerard! Encara record perfectament l'espant que ens donà aquella llanterna i la veu lacònica de l'autoritat armada: "El carnet de identidad". Tu volies continuar contant-me aquesta apassionant història però la guàrdia civil ens descobrí a un racó desert del carrer de la Quintana d'on es veu l'impertèrrit campanar il·luminat, de nit, per una llum groga. Abans, però, tenguérem temps d'estimar-nos sobre els sciènts plastificats del cotxe.

Rosalina Llovet

Targeta
Caixa Oberta

Diners a tota hora i en qualsevol lloc

la Caixa
CAJA DE PENSIONES Y AHORROS DE ESPAÑA

Lectura o conversa

L'editorial Quaderns Crema, SA. ha publicat un assaig de Marcel Proust (1871-1922) titulat "Sobre la lectura". A la plana 32 Proust aporta una cita de Descartes que diu: "La lectura de tots els llibres bons és com una conversa amb les persones més honrades dels segles passats que n'han estat autors". El filòsof racionalista francès sembla posar a un mateix nivell, "és com" escriu ell, la lectura i la conversació.

El novel·lista i assagista Proust no hi està d'acord. Afirmar que entre lectura i conversa hi ha una diferència essencial. A la xerrada es dona una relació jo-tu amb la que ambdós interlocutors se senten acompanyats l'un per l'altre, hi viuen una societat participada d'intercanvis d'opinions; mentre que a la lectura la relació jo-tu conserva la respectiva soledat. Proust declara que el lector "continua disposant de la potència intel·lectual que es té en la solitud i que la conversa dissipa immediatament". I estar tot sol és imprescindible per a trobar la veritat, do que no podem rebre de ningú i que és només fruit de l'esforç personal.

Amb quin dels dos literats estan en conformitat les lectures de *Bona Pau*? N'hi haurà de proustians, o en cas contrari no tindríem una Biblioteca Municipal amb serveis públics organitzats i a l'abast de tothom. Altres seran cartesians i ho declar per l'"especialització" dels cafès de Montuïri, les catedrals de la conversació en llenguatge futbolístic.

M'explicaré: Mateu Coll, per exemple, a la pàgina 14 del número 525 de *Bona Pau*, després d'asseverar que Ca Na Poeta és més per a gent jove i Can Pieres per a la gent una mica major, acaba ratificant: "Intentaré mantenir els dos llocs dins la línia i l'estil que caracteritza cadascun d'ells".

El bar de la Tercera Edat proclama en el nom titular la pròpia especialització.

Si tenim en compte que nins i adolescents no acostumen a freqüentar aquests locals, encara els jocs els atreuen més, podem concloure que Montuïri gaudeix de la conversació, de la sociabilitat, fins al punt de tenir-la distribuïda en espais i grups específics: joves, no tant joves, i encara joves. I som conscient de no haver anomenat tots els locals de reunió del po-

ble, només n'he escollit una mostra.

Si Marcel Proust ha romput una llança a favor de la lectura, Michel de Montaigne als seus "Assaigs", llibre III, capítol VIII, la romp a favor de la conversa quan proclama "El més fructuós i natural exercici del nostre esperit és, a parer meu, la conversació". Ho creu tant que consentiria més aviat, es pensa, a perdre la vista (sentit imprescindible per a la lectura) que no l'oïda o la paraula (sentits imprescindibles per a la conversa). Segons Montaigne la xerrada ensenya i exercita al mateix temps. Curiosa coincidència d'opinions amb en Mateu Coll que a la plana 15 del número referit

de *Bona Pau* manifesta: "... un bar és molt sociable, hi ha tot tipus de gent i d'opinions, és entretengut i s'hi pot aprendre".

Llibres o converses? "In medio virtus", deien els antics. Prova de la no incompatibilitat d'ambdues activitats pot ser el testimoni que ens dona en Rafel Pons, de s'Hostal, quan confessa "M'agrada molt llegir, escoltar música, el cinema..."

Llibre o converses? Si estam en ambients de bars, i respectant les postures unidimensionals, facem-ne un còctel: mitat i mitat.

Josep Oliver i Verd

Un esclata-sang singular

Dia 2 de febrer passat, en el Puig de Pola, Paula Mora Mas "Nyola", a qui veim a la foto, va trobar -fora temps- aquest esclata-sang que va pesar 750 grams.

Restaurant

PUIG DE SANT MIQUEL

**Cuina mallorquina
Forn de llenya**

Ctra. de Manacor, km. 31 • Tlf. 64 63 14 • Montuïri

Mª Núria Riera Martos, la nova secretària de l'Ajuntament, s'ha incorporat al càrrec amb il·lusió

No havia exercit mai de secretària d'ajuntament. Es pot dir que ha estat a Montuïri on s'ha iniciada en administració local, encara que abans ja havia treballat laboralment en empreses particulars.

Maria Núria Riera Martos és, des de començaments d'any, la nova secretària interina de l'Ajuntament de Montuïri. Llicenciada en dret, va néixer el 1968 a Ciutat on també hi resideix. És casada i té un fill. Ara bé, la carrera d'advocat la va estudiar a la Universitat de Granada però això no és obstacle perquè domini a la perfecció la nostra llengua, tant oralment com per escrit.

En aquests dos mesos escassos que fa que s'ha fet càrrec de la secretaria-intervenció del nostre Ajuntament ja ha remogut molts de papers, s'ha anat asabentant de les interioritats, deficiències i qualitats dels qui l'enrevolten i amb ella han de compartir tasques professionals. I, per altra part i pel que s'endevina, Núria –que és com ella vol que l'anomenin–, si és que ja no ho ha fet, ben prest s'haurà fet càrrec de tot el conjunt d'afers que suposa administrar un Ajuntament con el nostre.

El passat 11 de febrer, en el ple extraordinari que es va celebrar, fou quan ella va debutar de fet i públicament com a secretària del Consistori i fou també, a rel de les nombroses preguntes professionals que li feren pràcticament des del batle fins al darrer regidor, quan va haver de demostrar la seva capacitat per dur endavant i amb èxit totes les cometes inherents al càrrec que, des d'aquests moments, ha començat a desenvolupar amb encert.

– Núria: quina és la principal preocupació en aquests moments del teu inici com a secretària?

– Poder atendre tots els regidors amb la major imparcialitat possible, en benefici de l'Administració Local de Montuïri.

– Quina ha estat la primera impressió que te n'has duit del poble de Montuïri?

– Montuïri és un poble que sempre m'havia cridat l'atenció, de cor sa i es-

El despatx de secretaria serà primordialment el nou lloc de feina de Núria

perit ample.

– Penses estar molt de temps a Montuïri?

– Em sentiria molt orgullosa de poder-hi dedicar tota la meua vida.

– Veus algunes dificultats en el teu nou càrrec o en el seu exercici?

– De moment, no; dificultats sempre n'hi ha i n'hi haurà.

– Quines són les empreses primordials que consideres hauria d'emprendre l'Ajuntament?

– No correspon a secretaria assenyalar un ordre de preferències; aquest és un tema que correspon a la pròpia Corporació general i d'una manera especial a l'equip de govern.

– Amb quina il·lusió t'has incorporat al càrrec?

– La il·lusió sempre hi és, i més en aquest cas concret, perquè venir a Montuïri ja és satisfer una il·lusió.

– Per què has vinguda a Montuïri?

– Per fer feina de la manera més profitosa possible.

– Quan seràs a l'Ajuntament per al públic?

– Hi ha unes hores d'oficina, però, com és lògic, el Secretari no té horari i sempre que sigui aquí em trobaran a la seva disposició.

"He vingut a Montuïri per fer feina de la manera més profitosa possible"

– Tens alguna opinió formada del batle i dels regidors?

– Un secretari-interventor, com la resta del funcionariat, es deu a tota la Corporació i, per actuar amb la major equanimitat possible, no s'ha de formar opinió personal de cap regidor.

– Què diries a la gent de Montuïri?

– Una vegada més dir-los que he vingut a aquest poble per ajudar d'una manera especial a la labor administrativa local i que, en tot el que pugui, em tenen a la seva disposició, i em considero com una persona més del poble.

Com hem pogut albirar, mitjançant aquesta curta xerrada, Núria ha dit moltes coses i ha fixat ja quina serà la seva postura durant el temps que estigui entre nosaltres. De totes maneres, com hem dit al principi, la primera impressió obtinguda de la nova secretària és la d'una persona eficient, integrada dins la seva tasca professional i amb el desig de participar i respondre de tots els aspectes relatius a la secretaria-intervenció del nostre Ajuntament.

O. Arbona

S'ha dit que...

... si l'any passat veient s'empaperinat des darrers dies qualcú digué que semblava que havien estès sa bugada, enguany se sentiren semblants expressions i alguna com aquestes: "Han estès tota sa roba que tenien" o "Trob que feia més festa es clàssic empaperinat d'abans."

... s'Ajuntament es va preocupar que no mancàs paperí an es qui desfilaven; i això fou motiu perquè per tots es carrers per on va passar sa rua semblàs com si hagués fet neu. Se sentiren, però, veus que insinuaven que s'Ajuntament també podria comprar màquines netejadores o fer-ho net de qualque manera i no esperar que es veïnats, s'aigua o es vent el facin desaparèixer.

... una altra vegada s'ha comprovat que donin a qui donin es premis de sa rua, tant si se'ls mereixen com no, sempre n'hi ha que estan tres setmanes sense saludar es qui es pensen que eren des jurat. I en qualque ocasió s'equivoquen.

... molts de veïns des carrer des Molinar ja comencen a estar preocupats amb això de voler fer aquest carrer "peatonal". Ara, es qui tenen cotxe i no disposen de cotxeria, ja comencen a estar preocupats i els agradaria que abans d'empedrar es carrer es fessin aparcaments subterranis.

(Els dibuixos d'aquesta pàgina són obra de Rafel Pons)

... quan hi ha una tragèdia sa gent es mou i es commociona i fins i tot forma una pinya. Tot Montuïri va plorar sa mort d'en Joan Mesquida, i això que abans ja s'havia impressionat per sa mort de ses altres quatre víctimes de sa carretera. Esperem i desitgem que sa lliçó sia ben apresada.

... es vol formar una altra plataforma; ara per demanar que s'Ajuntament compri sa casa (que està venal) de s'antic cafè de Can Xorri i allà instal·lar-hi sa casa de la vila. I a s'actual edifici cedir-lo a ses Persones Majors per allotjar-hi es club de sa Tercera Edat, i així seria més còmode que no allà on és, per ses persones majors. I si no tenen doblers, que posin en venda s'antic consultori.

... s'acudit d'en Miquel "Espardenyaret" d'aquest mes és una queixa a sa direc-

ció. Per això no ha fet cap dibuix i si una glosa que diu així:

Bona Pau mai me convida
a cap dinar ni a cap sopar;
deu trobar que ja en tenc prou
en lo que faig, sense cobrar.

... a un partit de futbol-7 benjamins, quan un des nins va marcar un gol, en lloc de sentir sa paraula "gol", se va sentir en veu alta: "porcella, porcella porcella".

... s'article editorial des mes passat ha estat, en general (excepte per a alguns), ben comentat, se n'ha fet ressò i certes persones n'han pres bona nota. Fins i tot determinats capdavaners des tres partits polítics a s'Ajuntament s'han compromès a ser més moderats i primmirats en ses seves públiques manifestacions... I ja s'ha començat a comprovar.

En Xerrim

L'Ajuntament informa

Resum de l'acta de la sessió plenària extraordinària celebrada l'11 de febrer de 1997

Aprovació del pressupost i plantilla de personal

Per un import de 346.605.708 pessetes fou aprovat amb el 6 vots favorables del PP i els 5 en contra del PSM i PSOE el pressupost per a 1997. La negativa d'aquests partits entre d'altres fou per no saber les variacions pressupostàries en relació a l'any anterior, per considerar fictícia la liquidació del 95, perquè aquest pressupost suposa un endeutament futur per a l'Ajuntament, per esser ampli en excés i per no haver tengut temps per estudiar-lo.

La plantilla del personal laboral de l'Ajuntament fou així aprovada: 1 secretari-interventor, 2 auxiliars administratius, 3 policies locals, 2 peons especialistes i 1 auxiliar de biblioteca-arxius.

Obres Pla Mirall

Amb els 6 vots favorables del PP i els 5 en contra del PSM i PSOE, s'acordà incloure dins les obres del Pla Mirall (recuperació i millora del paisatge urbà) les següents obres amb els pressuposts totals que es mencionen: 1ª- Voravies de tot el poble (89.071.910 pts); 2ª- Enllumenat públic (13.037.947 pts); 3ª- Pavimentació carrers Pujol, Major, Plaça Vella (53.229.664 pts); 4ª- Realització zona Es Molinar (71.731.220 pts); 5ª- Voravies avinguda Es Dau (49.069.813 pts); 6ª- Adob accés al cementeri (28.360.818 pts).

Aquestes obres es realitzaran en 4 anys: un 40% per a 1997, un 20%, el 1998, un 20% el 1999 i un 20% el 2000.

Aprovació de despeses i reconeixement d'obligacions

Fou aprovada una relació de despeses de 20 factures de diferents proveïdors per no haver tengut cabuda dins el pressupost de l'any passat, per un import total de 3.718.489 pessetes i el reconeixement d'obligacions amb càrrec a diferents partides. Votacions: a favor, els 6 del PP, en contra, els 5 del PSM i PSOE, adduint entre altres motius el de no anar algunes factures numerades.

Conveni amb Insalud sobre prestacions sanitàries

S'acordà per 6 vots a favor (PP) i 5 en contra (PSM i PSOE) subscriure un conveni amb Insalud sobre prestacions sanitàries en el qual entre d'altres punts cal esmentar concedir a Insalud l'ús del local de Ca ses Monges per a activitats d'atenció primària, col·laboració amb els Serveis Socials de l'Ajuntament, campanyes sanitàries...

Els vots negatius es donaren per considerar que no s'havia negociat suficientment l'esmentat servei, el qual suposa assumir competències que no són de l'Ajuntament.

Cessió de l'ús del local "Ca ses Monges" (2^{on} pis, part esquerra)

Per 6 vots a favor (PP) i 5 en contra (PSM i PSOE) s'acordà cedir a Insalud l'ús del local de la Unitat Bàsica de l'edifici del carrer Palma, 111-2ª planta-esq.

(Ca ses Monges) des de l'1 de gener de 1997 fins al 31 de desembre de 1997, prorrogable fins a un màxim de 10 anys.

Autorització de préstec de 50.000.000 de pessetes

Per poder fer front a l'adquisició de terrenys per a la construcció de vivendes socials així com a inversions del Pla Mirall, s'acordà per 6 vots a favor (PP) i 5 abstencions (PSM i PSOE) concertar amb la Caixa de Balears "Sa Nostra" una operació de préstec de 50.000.000 de pessetes amb carència de 2 anys i un termini de 10 anys. (Ginard, PSM, va estar en contra perquè no accepta el pressupost dels terrenys esmentats).

Adquisició de solar per a construir vivendes socials

A proposta de batlia i amb la finalitat de construir-hi vivendes socials, s'acordà amb els 6 vots a favor del PP i les 5 abstencions del PSM i PSOE, adquirir de "Sa Nostra" per a la quantitat de 35.078.446 pessetes, el solar del carrer des Forn s/n (finca 12714).

Aprovació del pressupost per a camins rurals

En vista de la necessitat d'una conservació i millora constant dels camins rurals, s'acordà per unanimitat aprovar un pressupost global de 89.028.178 pessetes per a un termini de 4 anys, de les quals se

Continua a la pàgina següent

Pressuposts municipals per a 1997

Ingressos

Operacions corrents

Imposts directes (IVI, IAE, vehicles, plus vàlues).....	58.000.000
Imposts indirectes (construccions i altres).....	8.000.000
Taxes i altres ingressos.....	45.110.429
Transferències corrents (de l'Estat, Com.Aut.).....	40.297.219
Ingressos patrimonials (interessos i altres).....	600.000

Operacions de capital

Alienació d'inversions reals (terrenys, immobles)...	15.000.000
Transferències de capital (obres, Pla Mirall).....	129.598.060
Passius financers (prèstecs que s'ingressen).....	50.000.000
Total ingressos.....	346.605.708

Despeses

Operacions corrents

Despeses de personal (nòmines i altres).....	35.779.035
Despeses de béns corrents i de serveis (material de subministre, arrendaments i altres).....	38.226.561
Despeses financeres (interessos, comissions).....	6.128.953
Transferències corrents (despeses i institucions).....	23.323.569

Operacions de capital

Inversions reals (adquisicions, constr. Pla Mirall) ...	239.378.524
Tansferències de capital (subv. per inversions).....	2.000.000
Passius financers (devol. de capital, de prestecs).....	1.769.066
Total despeses.....	346.605.708

L'Ajuntament informa

(Ve de la pàgina anterior)

n'invertiran 25.000.000 el 1997, i el 24% per a cada un dels anys 1998, 1999 i 2000. Els camins prevists són: Son Quart, Ses Rotes, Son Miró, des Puig, Son Bascós, Son Palou i carretera vella de Porreres.

Nomenament de batle del dia del Puig

Vista i examinada la proposta de batlia de nomenar batle del dia del Puig, s'acordà que per a enguany fos a favor de Baltasar Nicolau Verger i ajornar per a l'any vinent la que proposava el PSOE a favor de Joan Segura. Votaren a favor dels 6 del PP i s'abstingueren el 5 restants.

Mocions d'urgència

Es presentaren dues mocions d'urgència del grup del PP.

Eliminació de residus sòlids

A la primera i per unanimitat s'acordà donar suport amb tots els seu termes a

El ple de l'Ajuntament que va aprovar el pressupost més elevat de tota la història

l'acord del ple del CIM de donar solució global a la gestió integral dels residus sòlids urbans de l'illa de Mallorca.

Millora de la xarxa viària

A la segona moció aprovada (amb els 6 vots a favor, del PP, els 3 en contra, del PSM i 2 abstencions, del PSOE) es prengué l'acord d'instar al Ministeri de Foment perquè el més aviat possible sig-

ni el conveni de carreteres amb la Conselleria de Foment per tal que es millori la xarxa viària i es doni un millor servei als ciutadans de la nostra Comunitat. També es demana que es tenguí en consideració que la quantitat destinada a inversions sia tan elevada com sia possible tenint en compte les nostres mancances històriques.

Sus tendas

Millor... i més a prop

Super Montuïri

.....

Extens assortit

.....

Gran varietat de productes d'alimentació

Peix fresc • Carnisseria

Xarcuteria • Fruita i verdura

"Panaderia" • Pastisseria • Rebosteria

Servei a domicili

C/ Es Dau s/n

Tif. 64 67 60

Montuïri

Febrer negre: 3 accidents mortals: 5 morts i 5 ferits

1er accident mortal

A conseqüència de l'accident de trànsit que ocorregué dia 3 de febrer, va morir dia 6 Catalina Martorell Verd "Moragues", quan amb el cotxe conduït pel seu espòs, Rafel Nicolau Alcover "Calusa", procedent de la carretera de Randa, estaven travessant la carretera Palma-Manacor. Allà un vehicle procedent d'aquesta població els va envestir. La dona fou llançada del cotxe en què viatjava i resultà tan mal ferida que posteriorment va morir. El cotxe romangué destrossat i l'home amb ferides de les quals es reposa.

Dinar de darrers dies

Unes 150 persones majors participaren al dinar de darrers dies que tengué lloc en el restaurant Munper, dia 5 de febrer. Tothom en va quedar satisfet i els qui volgueren, que foren molts, després pogueren gaudir d'un bon ball amb orquestra, subvencionada per La Caixa.

Reunió informativa

A fi d'aclarir als veïns que hi volgueren anar, dia 7 de febrer en el menjador de les Escoles es va celebrar una reunió informativa per part dels responsables d'Insalud, Josep Pomar i Juli Fuster. L'objectiu era el d'aclarir als veïns el per què de la nova ubicació el centre de salut a Ca ses Monges, l'atenció mèdica als nins menors de 14 anys, així com altres aspectes relacionats amb la salut a Montuïri.

La rua dels darrers dies

El darrer dissabte de carnaval, dia 8, com ja és tradicional, tengué lloc la desfilarada pels carrers del Pujol, Plaça i carrer Major fins al Dau. Hi participaren 5 carrosses, 9 comparses i 20 disfresses. Els 3 primers premis concedits a cada modalitat foren aquests: Individuals: 1er, Sol i Lluna; 2^{on}, Cossier i Dimoni, i 3er, Ses Viudetes. Comparses: 1er, Club beisbol Montuïri; 2^{on}, Parxis i Bolos (compartit); i 3er, Els indiots. Carrosses: 1er, Fantasia mora; 2^{on}, La fruitera gegant, i 3er, La tribu del Sioux i El circ de les estrelles (compartit). El premi especial a la simpa-

Foren uns 150 els participants al dinar de darrers dies de les Persones Majors

tia el compartiren Els Beattles i El pas-seig de les criades i el soldat.

2^{on} accident mortal: 3 morts

Pocs metres després de la pujada a les costes de Xorriego i ja dins el terme d'Algaida, el cotxe conduït per Enrique Carralero Viciano es va despistar el diumenge 9 de febrer, va envair el carril contrari i topà frontalment amb un altre vehicle en el que hi viatjaven el tres germans David, Lluís i Pau Servera (fills de l'apotecari). L'accident tengué lloc devers les 4'30 de l'horabaixa, a conseqüència del qual moriren a l'acte n'Enrique, el seu pare, Josep i la seva mare, Aina. Els ocupants de l'altre vehicle sols patiren lesions lleus.

El darrer accident mortal

Eren prop a les 6'30 de la matinada del diumenge dia 23 quan a la carretera entre Campos i Santanyí, en una recta, el cotxe conduït a molta velocitat pel jove Rafel Pinteño es va despistar i sortí de la carretera. El conductor sols romangué ferit de consideració, però el jove acompanyant, de 18 anys, Joan Mesquida Florit, resultà mort a l'acte. El funeral que per aquest se celebrà el 26, fou una verdadera mostra de pena i commoció per aquesta tragèdia: s'arribaren a contar 1250 persones que donaren el condol.

Cementeri

El primer tinent de batle Gabriel Arbona, juntament amb els regidors Gabriel Matas, Jeroni Nicolau, Bartomeu Servera i un arquitecte visitaren a finals de mes les tombes del cementeri que a la part baixa s'inunden quan plou molt, a fi de donar-los una solució. Es va decidir que amb un producte especial es farà una prova per veure si així se soluciona el cas; i si dóna resultat, es faria la mateixa cosa a totes.

Eleccions de Persones Majors

L'Associació de Persones Majors de Montuïri ha convocat tots el socis a l'Assemblea General Ordinària que se celebrarà el proper dia 8 de març a les 5'30 de l'horabaixa en el local social. Dins l'ordre del dia hi figura l'elecció de 4 nous vocals per a la junta directiva, per substituir-ne altres tants que cessen per concloure el termini.

El metge dels horabaixes

El metge Gabriel Arbona Cerdà passa consulta el horabaixes a Ca ses Monges. L'horari de dilluns a divendres és de 3 a 6, i de 6 a 7 visita en els domicilis. Els dissabtes és de 10 a 12 i de 12 a 1 respectivament. Telfs. 64 60 52 i 909 74 91 38 (mòbil).

Gloses

Ho ha dit en Salomó

Els nins parlen malament,
perquè així els hi ensenyen;
tothom sap que els nins aprenen
el que veuen dins l'ambient.

Els pares fan el que saben,
però no és suficient,
pel carrer i les escoles
que els corregesqui el qui els sent.

Ni "tacos" ni paraulotes,
que no en diguin davant ells,
parlem de les gaviotes
i tota mena d'ocells.

Contem-los llargues rondalles;
d'això en saben els padrins,
sense "tacos" i amb rialles
passaran el temps els nins.

La rondalla és un missatge,
educa i fa passar el temps;
cuidem el nostre llenguatge,
que els nins són intel·ligents.

Si noltres parlàssim bé
i no ens ho sentien dir,
els podríem corregir
el que senten pel carrer.

Me pareix que per ventura
això es podria arreglar,
posant una assignatura

El matrimoni format per Bartomeu Mayol Gomila "Silis" i Aina Mora Martorell "Sineuera" el passat 23 de gener va celebrar les noces d'or matrimonials amb molta alegria i rodejat pels seus familiars i amics íntims

que servís per ensenyar
a parlar amb compostura
i els seus pares respectar;
si aquí no posam mesura
malament acabarà.

Antònia Adrover

Quintos esburbats

"Quintos", un pic en la vida,
tots sabem que això és així,
però quan passen la "mida"
qualcú els ha de corregir.

Es podrien divertir
sense fer mal a ningú,

però això ho fan així,
sempre molesten qualcú.

L'home que no es porta bé,
o perquè és "quinto" fa d'ase,
en el món fa tanta vasa
com l'aigua dins un paner.

Si jo fos batle voldria
tot això corregir-ho,
tots els "quintos" posaria
un mes a dins la presó;
i per menjar els donaria
pa i coes de dragó,
per ventura els fugiria
un poquet la "burreria",
la ronya i el paparró.

Antònia Adrover

RESTAURACIO
"DES GRAONS"
MONTUÏRI

CAMPANYA DEL
METRE QUADRAT
12.000 ptes./m²

Oficina: C/ Casp 104, 10450 Montuïri, Mallorca. Tel. 971 15 71 57
Banc Mollat, C/ Casp 104, 10450 Montuïri, Mallorca

Col·labora: COMISSIÓ DE BALUSTES **GOMILA S.A.**

FABRICACIÓ
DE
BALUSTRADA

Manera
MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

Magatzem i Oficina:
Cra. Manacor Km. 28'5

Tlf. Magatzem: 64 60 95
Tlf. Particular: 64 61 73

07230 MONTUÏRI (Mallorca)

Maria Cerdà Pizà "Poeta"

Relata aspectes del Montuiri dels anys vint, temps de feina dura i penúries

De no massa estatura, però sí, carregada d'humor, la podem veure freqüentment donant la mà a alguns dels seus renets pel carrer Major, on viu. Ens referim a Maria Cerdà Pizà, una persona per a la qual hi ha una expressió mallorquina que la defineix molt bé: "sempre va ulls espolsats". En efecte, na Maria "Poeta" no té son. Sempre l'hem coneguda. L'autor d'aquestes retxes essent nín i ella una al·loteta gran, la recorda per la seva vitalitat i el seu temperament alegre i ocurrent. No la trobes mai desprevenguda. Diríem que, en quan al seu mode de ser, per a ella no ha passat el temps. De nina, essent una jove i actualment, sempre se l'ha vista igual, amb la mateixa desimboltura i el seu caràcter decidit. Com és de suposar no sempre ha estat festiu dins la seva vida. Direm també que alguna persona que té més altària i pesa el doble, no té el caràcter tan determinat com ella. Al seu mode d'esser joiós hi afegirem que és i ha estat una treballadora incansable. Al llarg de l'entrevista ens donarem compte.

Es casa amb Gabriel Sastre i té una filla, n'Aina", dos néts, dues nétes, un renet i dues renetes.

Molts del qui llegiran aquestes línies segur que hauran sentit moltes vegades l'expressió: "Els feliços anys vint" referint-se a aquesta dècada del segle actual. Mitjançant na Maria sabrem un poc com va ésser aquesta època dins el nostre poble. Aleshores ella ja era una nina molt desperta.

Va néixer a Montuiri un 18 d'abril de 1917, damunt el Pujol.

– Al meu carrer –ens diu– li he conegut tres noms: "Calle del Príncipe", de "Garcia Ruiz" i ara "Des Pujol".

– On t'ensenyaren les primeres lletres, Maria?

Està asseguda devora nosaltres, al voltant d'una petita taula mentre el seu home, en Biel, trulla anant i venint amb petites feines.

– Només vaig anar fins al vuit anys a Ca ses Monges –diu–, i m'ensenyaren a llegir i a escriure, malgrat no en puc bravejar massa. Tot seguit em llogaren per teta a Can Llorenç Roig on guanyava tres

peces (0'30 pts.) al dia, però –puntualitzava– vaig arribar a guanyar quaranta duros a l'any.

Ho diu com si fos una proesa, i realment en aquells temps ho era.

– Però tu, quan eres jove, treballares a altres bandes. A on més feres feina?

– Oh, jo vaig anar a jornal a molts de llocs del poble. I fora del poble. Després d'haver estat llogada per teta vaig anar un hivern a collir oliva a muntanya, a la possessió de S'Heretat.

– Això està molt enfora. Recordes com transcorria el dia de feina allà, el jornal que guanyàveu, l'ambient que existia...

– Aquestes coses no s'obliden mai. Tenc present encara quan hi anàvem amb el camió de càrrega dels Alemanys. Que no era com els autocars d'avui, precisament. Guanyàvem set reals de jornal i no hi anava el manteniment. A l'acabament de la campanya també a cada una ens donaven 5 gerres d'oli. Això era molt important. Quasi sempre ens donaven tasca: vint paners al dia. Tots els paners que passaven de vint els ens pagaven a una peça de quatre cada un (0'10 pts). Totes procuràvem moure els dits tan aviat com podíem per guanyar-nos aquest sobrepreu. Aquests doblers no els guanyàvem

suant, sinó fent molta feina i patint molt de fred. De Montuiri, a diferents possessions de muntanya crec que hi anàvem més de cent o cent-cinquanta dones i al·lotes. A S'Heretat érem trenta-dues.

Aquí ens explica l'entrevistada que hi havia un fet molt important. Si no una humiliació, era fer-se quasi no res anar a muntanya. L'autor de l'entrevista al llarg del temps també ha sabut que els pobles de baix muntanya no veien amb molt bons ulls les joves que anaven a collir oliva. Eren uns temps difícils i carregats de prejudicis. Era mal vist anar a fer feina soles i enfora de ca seva.

– Voldria assenyalar un fet –continua la nostra entrevistada, al temps que als seus ulls hi ha aparegut una llum nova– amb el que vaig guanyar quan era nina. Collint oliva, després de la tasca, em vaig comprar una tumbaga: fou l'anell que vaig emprar per casar-me.

– Eren temps durs que no han conegut les actuals generacions. També t'hem coneguda fent de criadeta a la taverna de Can Toni Sampol, l'antic cafè de Can Xorri. Què ens pots dir d'aquests anys?

– Això fa molt de temps. Com és que tu te'n pots recordar tu?

La mirada de na Maria és inquisitiva.

– Pel que tu has dit abans: hi ha coses que no s'obliden mai, i els records de la infància són perennes. Com era l'ambient dels cafès, en aquell temps?

– No era com ara, ni de molt –ens diu la nostra interlocutora amb cara xalesta–. Els matins dels dies feiners fins a les vuit, que tocaven l'ofici; hi havia un poc de trull, però quan hi havia molta gent era els vespres. Durant el dia, quasi ningú. A mitjan capvespre posàvem la cafetera al foc, quan bullia l'aigua, la giràvem i poc temps després podíem servir-lo. L'aroma d'aquell cafè era únic i inundava la plaça i el carrer Major. Llavors els bevedors li pegaven de caçalla i alguns –pocs– rom o conyac. En l'estiu despatxàvem molt el que es deia un "cinc-i-cinc", o sia una mescla amb cinc cèntims de cervesa i cinc cèntims de gasosa, era un tassó ple.

– I els diumenges?

– Els diumenges hi havia una gentada.

Començàvem el dematí, quan abans de la missa primera preparàvem la cafetera grossa de 50 cafès. Quan sortien de missa primera, que encara feia fosca, la taverna s'omplia de porquerets i missatges que esperaven l'amo o aquest els esperava a ells. Molts preni un cafè amb llet i una ensaïmada. Tot valia un velló. Era un luxe que es permetien un pic cada setmana i no tots podien. Tot seguit partien cap a la possessió. La cafetera romania buida. Les que feiem després, ja no eren tan grosses. Hi havia gent tot el dia. Els vespres, ple sempre. Tot el dia, fins el vespre, tard, jo estava de peus.

- Dius que també feies feina a altres bandes?

- Sí, a Son Ribes, Son Massanet, Can Ferrando... A aquest darrer lloc feia les feines de la casa. I record una cosa molt curiosa. A aquesta darrera casa, una vegada, per la quaresma, m'enviaren a la rectoria a cercar les bules dels senyors i dels missatges. He anat amb altres companyeres a altres possessions, com he dit, a cavar faves, fer blat, arregar ametles, vermar... tot quan aleshores es feia al camp. T'assegur que no era molt agradable a les vuit del matí, d'hivern, tirar-se amb unes espartenyetes a cavar faves o fer blat amb una bona gelada i tot humit de rosada. A això no ho coneixen avui.

S'atura un moment per dir unes paraules a en Biel i continua.

- Llavors tots havíem d'estar subjectes als pares. Als nins els llogaven molt prest, tot d'una que tenien empena i quan arribaven a la possessió els missatges els feien el feix damunt amb bromes pesades. A qualque possessió l'amo preferia tenir el cans devora el foc amb ell, abans que els missatges. Això eren els anys vint al nostre poble.

- Sabem que en aquesta època les llesques eren primes, la feina, molta i feixuga i els doblers anaven esquius. Però... us devíeu divertir o alegrar amb qualque cosa, suposam?

Es posa a riure amb una mà al cap com si el que anàs a dir fos un disbarat.

- Sí... - no es pot aturar de riure-, nu mare m'envià amb el meu germà major al sabater a prendre'm mides per unes sabates. "Que te les faci grosses i així com vagis creixent t'estaran bé i et duraran més", em digué. I de tan grosses com em foren, que ja era casada i no me les havia posades més de mitja dotzena de vega-

des, perquè em sortien de grosses que m'eren. Ai, quin temps!

Ens contagia del seu bon humor amb el cas de les sabates.

- I en què consistien els vostres divertiments?

- Teníem els dos cinemes muts damunt Can Sampol i Ca n'Aloi, on a vegades hi feien ball, com també feien ball damunt Cas Confter... Qualque vegada venia alguna companyia de revista a Ca n'Aloi. Els vespres la gent vetllava a casa d'algun veïnat... No coneixem res més i ens conformàvem amb això.

- Segons tenim entès, les al·lotes no tenien molta llibertat.

Quasi no ens deixa acabar la frase. Tenia les dues mans al cap.

- Uh! -exclama fent espants-, una al·lota o una dona tota sola no sortia mai el vespre pel carrer. Al cafè no hi entraven mai. Si anava a cercar un germà, el seu home, el seu pare... el qui fos; es posava al carrer prop del portal i demanava a algú que entrava si volia avisar el qui cercava.

- Com era la gent, la societat de llavors?

- No tenia l'educació, les lletres, els sabers d'avui; però era respectuosa. A vegades hi havia qualque brega. Els joves i nins no anaven a escola de dia perquè estaven llogats, però tenien força de voluntat i els vespres anaven a escola amb en "Doia", a Cas Muliner o altres. Molts venien de les possessions on estaven llogats, a peu i abrigats amb mantes.

- Has conegut algun personatge pin-

toresc o popular dins el poble de llavors?

- Clar que sí. En Miquel "Catxeto", que dormia damunt l'Ajuntament, en "Clemis", que a vegades passejava peix, i en "Cinto selles llargues", que vivia al carrer de Ses Corregudes.

- Mira, aquest crec que no l'havia sentit anomenar mai.

- Eren persones sense ofici ni benefici. Vivien i eren del poble. En "Catxeto", per exemple, a més de repartir els pocs diaris que arribaven, també duia les cartes a les possessions. Procurava anar-hi damunt migdia. Un dia va dur una carta a Son Company. Els trobà dinant i digué a l'amo: "Meiam si sabeu dir el que vos diré davant". L'interrogat fent la mitja va dir que es pensava que sí. "Idò digau: "Miquel que vols dinar aquí?" Rient l'amo repetí les paraules. "I tant m'heu pregat" digué en Miquel, i dinà amb ells. Aquests i altres fets d'en Miquel eren molt celebrats dins el poble.

L'autor d'aquesta entrevista, absort a estones, ha estat escoltant amb atenció les petites històries, les anècdotes que anava desgranant na Maria referint-se a aquell temps. Un temps que no passava mai. Els breus relats, les anècdotes, els esdeveniments locals que avui per a nosaltres no tenen importància, aleshores, sí, en tenien. Els feliços vint al nostre poble, tal volta hauríem de dir que envoltats d'una certa dolçor, eren bucòlics. Els dies passaven amb monotonia i languidesa.

Miquel Martorell Arbona

música bar

Ca Na Poeta

Carrer Major núm. 7 • Telf. 64 65 29 • Montuïri

SA RUA DE 1997,

IMPRESSIONANT

**Atenció als més
desfavorits.**

La Qualitat **és un dret de tots.**

Les illes Balears són una de les comunitats europees amb un nivell de vida més alt. Però no tothom té accés a aquesta prosperitat. Hi ha gent que queda fora dels indicadors de benestar social. Són els més desfavorits, els més dèbils, els que no poden arribar als primers: la gent gran, els infants, els minusvàlids, els que no tenen feina. La qualitat de vida és un dret de tots. I més encara, en una comunitat com la nostra, que està construint un model de país de qualitat. Per això, tenim molt en compte l'assistència als més desfavorits. Amb més inversions a l'Insero. Amb la millora dels centres assistencials. Amb dos centres Joan XXIII. Amb més assistència als marginats i amb una protecció dels menors més eficaç. Volem que la qualitat de vida a Balears estigui a l'abast de tothom.

La Qualitat,
pedra de toc de Balears

GOVERN BALEAR
Conselleria de Presidència

El "Nobiliario mallorquí" de Joaquim Mª Bover, i Montuïri

L'escrit que avui presentam es basa en un text publicat l'any 1850, el "Nobiliario mallorquí". És tota una relació de llinatges propis de l'illa amb els personatges que més les han distingit.

L'autor, Joaquim Mª Bover de Rosselló (Sevilla, ca.1810 - Palma 1865), és un personatge clàssic del segle anterior, és el que anomenarem un erudit, un coneixedor de la nostra història local -encara que possiblement utilitzàs una metodologia bastant discutible- a més a més de poeta, bibliòfil, antiquari, col·leccionista, numismàtic, publicista, etc.

Era cronista general del Regne de Mallorca i un gran acaparador de diplomes - prop d'un centenar- dels quals feia pública demostració. Com diu Pere de Montaner al pròleg de la darrera edició¹ de l'obra que *la infinita lista de sus distinciones indica per se un megalòmano coleccionismo de vanidades y una romántica visión epopéyica de la historia.*

La relació d'obres pròpies i la seva col·laboració amb obres més extenses fou prolífica i ocuparien molt d'espai, per tant parlarem del text en concret d'avui, essentant la ressenya que d'ell en fa la Gran Enciclopèdia de Mallorca. *El Nobiliario mallorquí dedicado a la Reina Nuestra Señora (1850) és una de les obres d'en Bover més conegudes i consultades. No obstant això, la seva producció presenta incorreccions i certa manca de rigor històric en fer passar, per exemple, els Bover i altres famílies de la petita burgesia (metges, notaris, advocats) per llinatges de "noblesa oblidada" fet que s'evidencià amb la divisa heràldica que s'inventà per a ell: Ex scientia nobilitas.*

Pel que respecta a Montuïri tan sols exposarem algunes apreciacions. La majoria de vegades que surt el nom del poble veurem que va lligat a una repartició de terres. Aquest famós repartiment es produí després de la conquesta de l'illa pel rei Jaume I en què es donaren propietats a tots els que col·laboraren en la invasió de Mallorca. Tan sols un detall a tenir en compte, el districte (juz) musulmà anomenat Muntuy o Montucri comprenia els actuals termes municipals d'Algaïda, Lluçmajor i Montuïri, per tant, les alqueries i rafals de què ens parla podrien estar en alguns dels dos termes veïns, excepte

quan clarament es veu que són els propis noms actuals, com són el cas de Sabor o Alcoraia que conservaren la forma original àrab.

Abrines

Esta familia se introdujo en Mallorca cuando la conquista por D. Jaime I de Aragón...A Bernardo Abrines se le asignó en el mismo repartimiento la alquería Arexaucara de seis jugadas² en el distrito de la villa de Montucri.

Albertí

El primero de esta familia que encontramos en Mallorca fué Pedro Albertí que en 5 de junio de 1343 como diputado de la ciudad de Mallorca juró fidelidad á D. Pedro IV rey de Aragón, y días después prestó igual juramento en representación de la villa de Montucri.

Alemany

Pedro de Alemany era baile de la villa de Montucri en 1346.

Antich

Francisco Antich de Llorach en 1686 era capitán á guerra de la villa de Montucri y en 1699 fué jurado de esta ciudad³ y reino por la clases de ciudadanos.

Arrom

La familia de este nombre se introdujo en Mallorca cuando la conquista pues Juan Tomas Arrom acompañó en ella á D. Jaime I y en el reparto general se le asignaron las alquerías Otromax de cinco jugadas y Benicomparad Acernia de cuatro, en el término de Montucri.

Brondo

Jorge Brondo y Axertell, primer señor del estado de Vallurgent con sus rafaes, jurado de esta ciudad y reino por el estamento de ciudadanos en el año 1458 ; obtuvo del rey D. Juan, privilegio de caballero en los idus de julio de 1461, y en remuneración de sus méritos y distinguidos servicios en 20 de mayo de 1469 le concedió el mismo monarca franqueza de diezmos en sus heredades de Sabor, en el término de Montucri, y Calbet en el de Buñola. Murió en enero de 1472.

Caldés

Jaime Caldés en 1285 mereció que la

villa de Montucri le diputase para que en su nombre prestase juramento y homenaje al rey D. Alonso III de Aragón.

Canals

La familia de este nombre existe en esta isla desde la conquista pues vino á ella Pedro Canals que quedó heredado en el reparto general de las tierras con la alquería Abenzres de tres jugadas en el término de Montucri por indiviso con Guillermo Villaragut.

Carbó

Cuando en 1285 el rey D. Alfonso III de Aragón conquistó esta isla de su legítimo rey D. Jaime II, Berenguer Carbó fué uno de los diputados por la villa de Montucri para prestarle juramento y homenaje.

Cifre

La familia que puede vanagloriarse de descender de uno de los conquistadores, debe ser considerada por familia noble y antigua. Por tal tenemos pues á la de Cifre de Pollensa que según los documentos que hemos visto reconoce por fundador de su solar en Mallorca á Ramon Cifre, natural de Lérida, que en 1229 vino con el ejército de D. Jaime I de Aragón en la conquista de esta isla, y le cupo en el reparto general de las tierras la alquería Potcherritchij de seis jugadas en la porción real de Montucri.

(Continuarà)

Guillem Mas Miralles

1 - Nobiliario Mallorquí / Joaquim Mª Bover.- 2^a ed. - Palma: José J. de Olañeta, 1996.

2 - En català, jovada. Segons el Diccionari Català-Valencià-Balear la jovada correspon a l'extensió de setze quarterades. Una altra acceptió al mateix diccionari ens parla de mesura agrària equivalent a 299'19 àrees.

3 - Per Palma

Bartomeu Mir Alemany "Es mestre Mir"

Avançat al seu temps, fou per a molts un educador excepcional

Descendent d'una família d'Esporles, Bartomeu Mir Alemany va néixer a Palma el 18 de juliol de 1893. Es casà amb Maria Tauler Pons. Del matrimoni naixeren quatre filles: Francisca, Maria, Isabel i Carme. Les dues darreres nascudes a Montuïri. Bartomeu i Maria Tauler eren mestres nacionals com també ho foren –i ho són– totes les seves filles. Fins aquí les dates breus i concretes del seu entorn familiar.

Una vegada haver obtingut el títol, el mestre Mir donà classes a un poble de Catalunya que es diu Almaselles. D'aquesta localitat passà a Porreres on hi exercí una sèrie d'anys. En aquest darrer poble, ell, juntament amb el metge, l'apotecari i el cap de Correus, fundaren l'"Acadèmia de Enseñanza Montision". De Porreres vingué a Montuïri, possiblement dins els anys 1927-28. La seva esposa també donava classes al nostre poble, a l'Escola Nacional de nines de Can March, en el carrer del Molinar, on hi tenien el seu domicili particular. Bartomeu desenvolupà la docència al nostre poble durant uns set anys. Acabat el curs 1934-35 passà a impartir classes a l'Escola Graduada de Llevant, a Palma.

Les línies que segueixen són els records que van des de l'any 1929 al 1935, quan el qui subscriu era alumne seu, un nin que anava creixent. La segona part de l'escrit, més breu, anomenant les vicissituds per les què passà el nostre mestre, són donades per dues de les seves filles, Francisca i Isabel.

Evocant aquell temps ens situarem a l'any 1929 quan a l'Escola Pública on ell exercia com a mestre nacional estava damunt el Pujol.

Cinc o deu minuts abans de les vuit del matí, que era l'hora en què començaven les classes, arribava a l'escola, la qual tenia l'entrada pel carrer de Dalt. A vegades amb pas pausat, llegint el diari. Era molt puntual amb el començament de la classe.

Recordam encara els antics alumnes que el matí, el primer treball del dia era una "màxima", o sia una veritat moral proposada com a regla de conducta o sentència que conté un precepte moral o pràctic. Un dels alumnes l'escrivia a la pissarra i el mestre ens explicava a fons

el seu sentit o significat. Sobre el tema tots els alumnes en fèiem el comentari pertinent per escrit. El contingut d'aquest treball, què durava una mitja horeta, a tots o a molts de nosaltres ens quedà per sempre dins el subconscient.

Anotam el detall perquè demostra que era un home responsable i conscient dins la seva labor docent. Un gran educador. Sempre procurà donar exemple amb el seu comportament humà. Fou respectat i admirat per tots els alumnes. Un mestre al qual tots els deixebles el teníem com a model.

Unes quantes característiques el definien perfectament: el respecte i l'apreci cap a les persones, l'amor a la llibertat del ser humà, la tolerància i admiració i aprecí sense límits per la natura, les plantes, els animals...

Algunes vegades, especialment en la primavera, ens duia a tota la classe sense mancar cap alumne, a fer una volta pel camp, amb ell al front, amb la recomanació, per part seva, que li féssim moltes preguntes de tot quan vèiem o observàvem. Aquelles sortides foren inoblidables. Tant dins aquestes passejades educatives com dins l'escola aprofitava per inculcar-nos una educació cívica i un respecte extrem cap a la natura. En quan a les altres ciències, com eren la gramàtica, l'aritmètica, la geografia, etc., tots sabem que les seves ensenyances i explicacions

eren impecables i es distingien per la seva claredat.

Entre les senyes d'identitat d'un poble –ens deia– hi figuren sempre les façanes i els carrers nets, a més d'un respecte màxim per les plantes.

La tendresa li jugava alguna vegada males passades quan aflorava i es feia patent acaronant emocionat la cara d'algun al·lotet que arribava tard a classe, excusant-se, plorant perquè la seva caseta d'on venia era enfora i havia hagut d'ajudar també als seus pares en les feines del camp.

El problema de l'alcoholisme –en aquell temps, pels anys trenta, no hi havia altres drogues– el preocupava en extrem. Eren freqüents les vegades que servia de tema per alligómar-nos perquè no ens aficionàssim al licor.

Era, sobretot, d'una transparència interior, una sinceritat i una fidelitat a les seves ensenyances fora del corrent. La següent anècdota ho demostra: En certa ocasió, un matí, després de cert temps d'haver entrat a classe i haver-nos explicat un tema determinat, estàvem a punt de començar un treball de redacció i ens cridà a tots l'atenció perquè l'escoltàssim. Pareixia no saber com explicar-se, cosa rara en ell ja que tenia sempre l'enteniment molt clar i fluïda la paraula. Començà dient-nos que havia anat a saludar uns pares novells. Conversant amb ells insistiren repetidament perquè begués una copa de "palo". Ell es negava donat mil excuses, fins que comprengué que tal volta el matrimoni visitat es podria ofendre pel despreci aparent de rebutjar la copa, i acceptà beure'n un poquet amb aigua. Fou una confessió, una disculpa que apreciàrem i que ho hem recordat, d'un home íntegre, feel als seus principis.

Fou també un avançat del seu temps. Quan l'ensenyament es feia en castellà, a més de fer-nos llegir i donar a conèixer les obres dels grans autors espanyols, també ens instruïa en la nostra llengua vernacle. Un llibre titular "Petites llavors" era lectura periòdica que llegíem col·lectivament.

Estava sempre pendent de nosaltres i era molt exigent, sense permetre que mancàssim cap dia a classe, així com ell, tampoc abandonava per res el seu lloc de

treball al front de la classe. L'única absència que disculpava era la del dia de matances. Ho considerava un fet familiar molt important. A l'entorn d'aquest esdeveniment hem de dir que fou l'autor d'un petit plec de poemes dedicats als nins i a les matances. Es publicà quan impartia classes a Porreres, en uns fulletons tanyany quartilla, el setembre de 1923 i el firmava amb el pseudònim de "L'amo de Son Barbut". Entre els anys 1929-31 les mateixes composicions veien llum a Montuïri. Les firmava "Un amic". L'autor era el mateix: Bartomeu Mir.

Era proverbial en ell —quan alguna vegada a rel d'un fet determinat que tenia certa transcendència per alguna pregunta que li feien el més majors de la classe, o senzillament perquè opinava que algun tema era, o podia ser vital dins les nostres vides— posar-se a conversar amb nosaltres, escoltant i demanant la nostra opinió, allixonant-nos i descobrint-nos sempre un món ignorat per als qui l'escoltàvem; un nou món que s'acostava. En

El mestre Mir fou per a molts d'alumnes, com un segon pare

aquests moments el silenci era absolut, tota la classe estava pendent d'ell. El temps volava llavors, escoltant la seva paraula, sempre plaent i instructiva, mentre també dialogàvem, no sols amb el mestre, sinó també amb l'amic que era.

Dissortadament, les persones de sentiments nobles que cerquen la veritat, els qui es porten d'un mode exemplar i són model dins la societat que els envolta, s'exposen a ser mal interpretades. La història està plena d'aquestes situacions.

El mes d'agost de 1936, trobant-se amb uns familiars a Felanitx, el detingueren i posteriorment l'ingressaren a la presó del mateix poble. Poc temps després el passaren a la presó provincial de Palma, i més tard al fatídic magatzem de Can Mir (1). Després de mesos d'haver-hi ingressat i sense jutjar-lo varen sobreseure el seu cas i el posaren en llibertat.

Durant els tretze mesos que va estar en llibertat es dedicà a donar classes particulars, degut que l'havien sancionat privant-lo d'exercir com a mestre nacional.

Posteriorment el tornaren detenir i li formaren consell de guerra amb acusacions absurdes i fora de lloc, que no tenien sentit i que eren molt greus. Però, com altres peersones de vida model i conducta irreprovable, fou víctima innocent en un temps de terror i represi6. Un home de bé. Sortí lliure. Va estar tancat i privat de llibertat a can Mir durant més de tres anys, on va sofrir nombroses vicissituds i angoixa constant.

Quan a la fi el posaren lliure definitiva-

ment, privat com hem indicat abans, d'exercir com a mestre nacional, fundà un centre d'ensenyament a Son Espanyolet amb l'ajuda de la seva filla Isabel com a directora. A ell no l'haguesin autoritzat. Tenia una assistència normal i constant de més d'un centenar d'alumnes, prova inequívoca de l'eficàcia i excel·lència del seu magisteri. Durant més de trenta anys impartí classes en aquest centre d'ensenyament.

Molt tard, temps envant, quan Bartomeu Mir es devia preguntar el per què de moltes coses, el rehabilitaren i tornà a exercir el magisteri com a mestre nacional i va donar classes a centres oficial dins Palma. Ho va fer durant uns dos anys, fins a la seva jubilaci6. Mori a Palma el 16 de març de 1984 a l'edat de 91 anys.

A últims dels anys setanta, el qui en vida fou bon amic Sebastià Pocoví i el qui subscriu, alumnes el dos de don Bartomeu Mir, el visitàrem al seu domicili de Palma. Era ja d'edat avançada; assegut a una butaca, no es movia quasi d'ella. Ens va rebre amb semblant alegre, com si acollís dos alumnes que havien complit amb el seu deure. Començava a mancar-li un poquet la memòria. L'abraçàrem. Era el nostre mestre. El mestre, que segons l'esmentat amic Pocoví havia estat per a ell un segon pare, per als altres alumnes també ho fou. A ell li devem bona part del que som tots els qui tenguérem la sort de compartir la seva aula.

Miquel Martorell Arbona

(1) Magatzem de fusta que serví de presó durant anys, des de 1936. En aquest solar actualment hi ha la Sala Augusta, a Palma.

Carta al director

Sobre l'editorial de *Bona Pau*

Sr. Director:

Sempre he sentit a dir que fer massa bonda no és bo perquè et reprimeixes coses que faries o diries i no ho fas.

La darrera editorial de Bona Pau vol donar una imatge de Montuïri idíl·lica i irreal.

A la nostra vila hi ha problemes com a qualsevol altra del món, i la gent que es veu afectada per aquests problemes no s'ha de reprimir, sinó que els ha de fer públics; i si les institucions no li fan cas, s'ha d'organitzar; però mai, en cap cas, callar i deixar que el trepitgin.

Opino que la darrer editorial de Bona Pau és repressora (per no donar un qualificatiu més fort) i que el temps en què les coses s'havien de callar o al·gú et deia que s'havia de fer bonda, ja s'han acabat afortunadament fa estona.

Voldria deixar ben clar que no atac ni a la llibertat d'expressió ni a la revista en general, ja que sé positivament que molta gent que fa feina dins ella ho fa d'una forma independent, però espero que editorials amb olor a ranci, com aquesta, no haver-les de llegir sovint.

Joan Josep Mas i Tugores

Taller d'Art floral

- Rams núvia amb flors naturals o seques.
- Decoració església, cotxe, etc. amb flors naturals.
- Records per a nocces, bateigs i comunions.
- Decoració cases, festes i cerimònies.
- Quadres, llums amb flors seques.

Inés

Montuïri

Carretera de Palma, 61
Tlf. 989 32 35 26
Concertau cita

Carta al director

La vida està en joc

Sr. Director:

Desitjaria que aquesta carta fos llegida per les persones a qui va dirigida; en aquest cas als representants polítics del nostre poble, per si se'n fan ressò, de la creixent ona de sinistres tràgics que afecten els veïns de Montuïri.

Em referesc en concret als accidents mortals que han ocorregut en els accessos que travessen la carretera Palma-Manacor. Ja són molts els paisans nostres que han deixat la vida en dites en-

trades i la temor creixent que sentim els qui encara no ens han agafat.

La nostra situació és d'importància davant els fets que estan passant periòdicament; ens trobam en una lamentable situació. No passam els accessos per gust, són els interessos de cada dia de la majoria dels veïns que es veuen obligats a travessar la carretera, per anar a cuidar el bestiar o conrar el camp.

Des que existeix el nou traçat, el qual es va fer a costa d'infinitat de petits propietaris, que refusant iniciar querelles cediren sense resistència davant els fets que s'estaven consumant, sense altra compensació que el risc de jugar-nos la

vida juntament amb els usuaris de la carretera, correm greu perill.

No sé si encert amb la meua suggerència, però crec que solucionariem molt, aconseguint senyals de reducció de velocitat a diversos trams.

Un foraviler

Poema

Ritmes vitals

Montuïri és com una nau girada damunt davall; vist d'enfora tot és pau, vist de prop, molt de treball.

Els al·lots corren a tota, les velletes, mica a mica; així brum! passa la vida com un jovenot en mota.

De les festes, què en diré? Són una preciositat; tothom ben endiumenjat i badocant pel carrer.

I a la plaça i als carrers de la vila maternal, música immemorial, ballen joves cossiers.

Renou d'animals i gent, de cotxes que lluny circulen, de campanes que repiquen, enfilen la nau vivent.

És la nau de sentiments, gent, cases i campanar que sura damunt es Pla i viatja dins el temps.

Les dones van ben mudades quan passegen els seus fills; d'altres temps en són espills, de generacions passades.

Jocs de cartes i esport, bevedors, cafè i cassalla, just al mig de la rialla sempre hi ha un arbre tort.

El riure i el plorar es mesclen, al sepeli i al bateig; tot part d'un mateix maneig de ritmes que no se senten.

Montuïri és com una nau girada damunt davall; vist d'enfora tot és pau, vist de prop, molt de treball.

Pep Miralles Martorell

OMEGA

Cindy Crawford's choice

New Constellation

OMEGA
The sign of excellence

Jouet Fezmun

LA FOTO DE MITJAN SEGLE

Es Pou de sa Cova

Altre temps el Pou de sa Cova era un indret molt concorregut si el comparem al nostres dies. Allà, com es pot destriar en aquesta fotografia de mitjan segle, aquest pou era utilitzat per abeurar el bestiar, sobretot el que estirava els carros.

D'aquí la corriola i la cadena, al cap de la qual hi anaven fermats els poals per treure l'aigua a braços i tirar-la després dins l'abeurador.

A l'altra part de la carretera, endemés, hi havia la farinera que funcionava a ple rendiment, davant la qual, també, encara es destria el cotxe de l'amo en Bernadí.

I dretes unes i assegudes les altres, aquestes quatre nines donen color i vistositat al conjunt. Tres d'elles són "Baques", Margalida, Joana Aina i Catalina. L'altra és na Margalida "Matarina".

Records d'infantesa**En Miquel no havia apagat el llum**

Érem molts els al·lots i joves que en aquell temps d'abans i primers anys de la república —devia esser entre 1930 i 1933— que acudíem a la Sala Mariana. Allà ens divertíem molt, sortíem a passejar unes vegades per fora vila, altres a Cura i també a molts d'indrets de l'illa. Però una de les aficions a la que hi dedicàvem molt de temps era a les comèdies. Dues a tres vegades cada mes oferíem una representació teatral, ja bé en mallorquí o en castellà. S'ha de dir que agradaven més les que representàvem en la nostra llengua, però com que els autors en mallorquí eren escassos, feia que en nombroses ocasions ens veiéssim obligats a oferir-les en castellà.

Passàvem molts de dies, sobretot les nits, ajeçant a la mateixa Sala Mariana. Cal afegir que en les nostres representacions els personatges sempre eren masculins, mai actuaven amb nosaltres les al·lotes. Com igualment les nines que anaven a Ca ses Monges i dirigides per elles, també en representaven, però sols per al·lotes. Que a una representació hi entrassin personatges dels dos sexes, mai.

Record molt bé que en aquell temps en certa ocasió en Miquel "Xigala", que pertanyia a l'elenc de comedians de la Sala Mariana, es queixava perquè no entrava mai en escena. I per donar-li una satisfacció el vicari Torrens li va dir: "Jo

te'n donaré un i sortiràs ben prest".

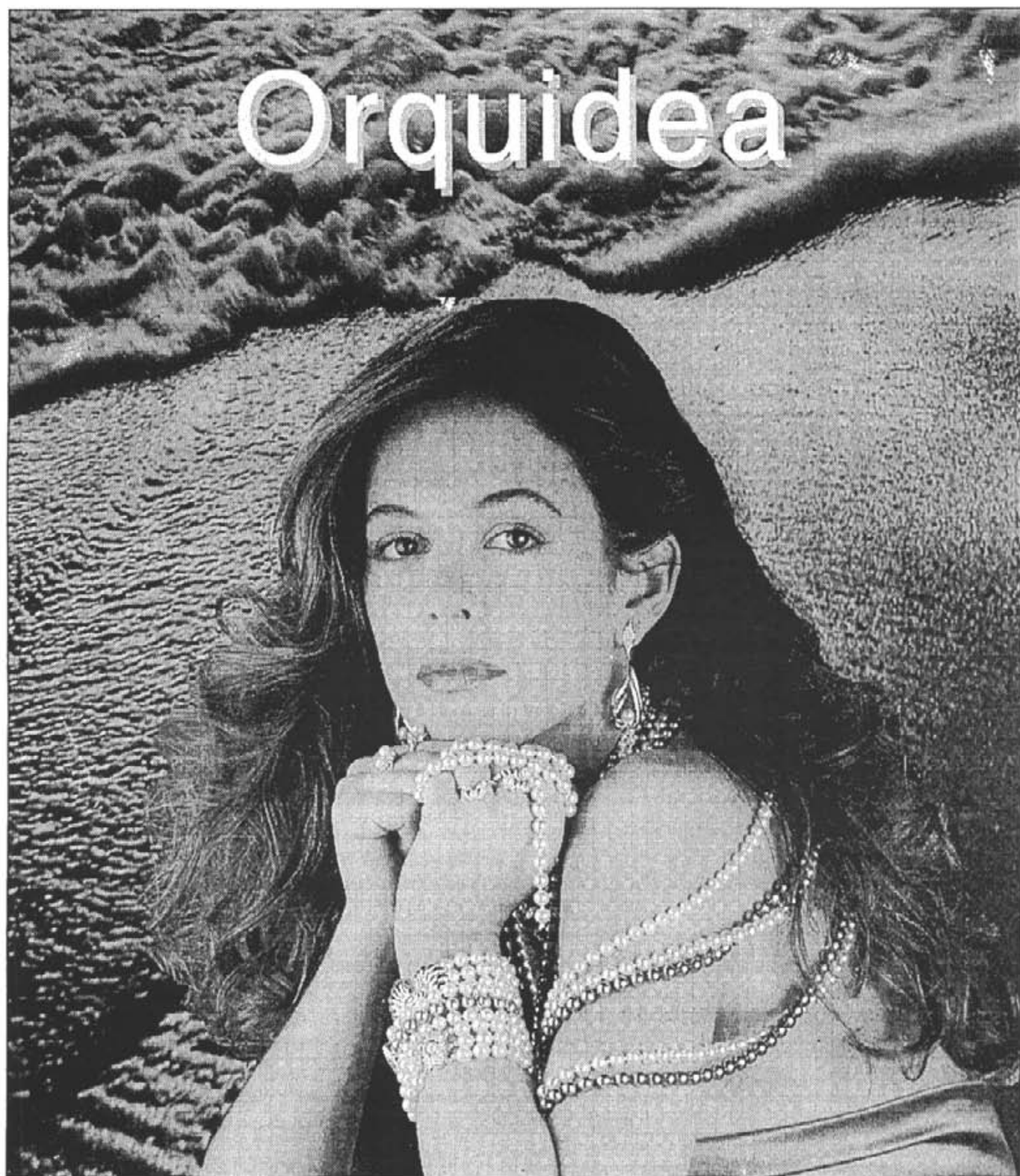
I així ho féu. Li va donar un paper que no suposava actuar davant el públic, paper que entre parèntesi deia: "(*Apaga la luz i se va*)".

En Miquel va entrar en escena i va mirar si tot estava bé damunt l'escenari. I després d'haver comprovat que tot romania així com pertocava es va dirigir cap al públic i amb una veu forta, clara i tot llampant, va dir:

— *Apaga la luz y se va.*

Es retirà de l'escenari i tot seguit se sent una veu del públic que digué:

— Miquel: no has apagat es llum.

Perlas
Orquidea®

Les bones pomes mallorquines

Certes varietats resten desconegudes

A Mallorca les pomeres, així com també altres fruiters, temps enrera, es pot dir que pel seu conreu no s'ocupava terreny, se sembraven vora s'íquies, parets, marges, canals de rec, cintells de s'ínies, dins vinyes, en els hortets associades amb plantes hortícoles i d'unes varietats mallorquines, moltes de les quals si bé no hauran desaparegut del tot, serà mal de fer recuperar-les a totes. De més d'una trentena que n'existien, quatre o cinc si que sense gaire dificultat les trobaríem. De les restants, sé que a Mallorca n'hi ha, encara que molt espargides; una aquí, una altre allà, dues o tres allà deçà, però hauríem de trescar per trobar totes les que antany hi havia.

Allò que ha passat és que entre el poc esment que les han tingut, des de fa anys s'ha deixen de fer el cavar voreres, arrabassades de vinyes, anys de sequeres i, a l'enrevés, de massa pluges, ha fet que les varietats més antigues hagin gairebé desaparegut, o en tot cas en quedin poques. Pens que ara que és bon temps per plantar-ne, seria convenient triar almanco -si es troba- qualche varietat autòctona. Si acàs no se'n troben se'n poden sembrar de les que hagi al mercat o un bordall i l'any vinent empeltar de la casta que vulguem.

De les que amb més facilitat encara es poden trobar hi ha les següents: La més primerenca és la **de ravell o blanca de Sant Joan**, la qual madura al voltant de la festa d'aquest Sant (24 juny). en queden poques. Aquesta pomera no pren forma d'arbre, sembla un matoll, se semblava molt dins vinyes, és molt rústica i té l'avantatge que no cal empeltar-la, basta trasplantar un retret i al cap de dos anys ja produeix una poma blanca, poc coreadissa, no té àcid, però és un poc fada i no gaire dolça; és bona trempada amb ceba, pebre i tomàtiga, o sigui amb el clàssic trempó mallorquí. La **jesusa**, segons on es diu **de la rosa**. És d'un àcid suau i molt agradós. Madura pel juliol i és molt guapa, d'un costat és ben vermella i de l'altre un poc groguenca. La **marinera** madura a l'acabament del mes de juliol i començament d'agost, és retxada amb retxes vermelloses, torna un poc groga. La **nespla** pren aquest nom perquè quan són petites crei-

xen poc i tenen una faicó semblant a aquesta fruita. Si les aclareixen i reguen es fan d'un tamany regular, son tardanes i fortes. Maduren al mes d'octubre i són molt aptes per guardar. La **guillema**, molt apta per estotjar, fa anys era la poma de guardar que més abundava. Abans d'haver-hi càmeres frigorífiques es col·locaven damunt canyissos o palla a les sales i sostres de cases pageses juntament amb les nesples i codonys. Record i enyor aquella mescla de flaire de codonys, nesples i pomes que sentia quan a ca nostra pujava a la sala on guardàvem aquestes aromàtiques fruites. Ara generalment les conserven dins el frigorífic i perden aroma i gust.

N'hi ha d'altres, unes encara conegudes, com és la **niela**, la **matxa**, **del ciri**, i més. Record que n'hi havia una que es deia **cul brut**, i era perquè al voltant del capoll prenia un color com d'un marró que semblava merda, no sé si està extingida; en tot cas serà difícil trobar-ne. N'hi havia, com hem dit abans, fins arribar a una trentena, però el seu nom ja resta gairebé desconegut.

També passa el mateix amb les pereres, albercoquers, cirerers, i més fruiters que antany abundaven. Per tant es fa necessari, si no volem que es per-

La poma "Golden" de procedència forana, fa més de 30 anys que es cultiva a Mallorca

din de tot, fer un esforç per recuperar-les.

Sion Nicolau

BAR
RESTAURANT
MUNPER

ESPECIALITATS

- Cuina Mallorquina
 - Carn a les esglelles
 - Embotits ibèrics i mallorquins
- NOCES I COMUNIONS**

Ctra. Palma-Manacor. Km. 29 - Tlf. 64 40 70 - 07230 MONTUÏRI

Àngel Prado Peinado, míster dels juvenils

"Un esportista ha de tenir ganes d'entrenar i de jugar"

Àngel Prado Peinado va néixer dia 15 de març de 1959. El seu historial esportiu va començar a la pedrera del Rayo Vallecano. De l'equip madrileny va pegar a la nostra Illa per jugar amb el Mallorca. Després va venir a Montuïri i d'aquí va passar al Porreres de III divisió. Va acabar la seva etapa com a futbolista a la vila. Com a tècnic, només ha preparat equips del nostre poble.

- Com va ser que et decidires a fer-te preparador?

- Perquè el futbol i entrenar són les meves grans aficions.

- Encara que al final d'aquesta primera fase de la lliga, l'equip ha experimentat una baixada, podem afirmar que la temporada ha estat bona en termes generals. Quines han estat les claus?

- Tenir una suficient i bona plantilla.

- Sens dubte que aquest número tan elevat ha suposat avantatges i inconvenients...

- Pel que fa als avantatges, tenim el fet que si un jugador et falla per lesió o per no haver acudit als entrenaments, sem-

Prado algun temps fou el segon entrenador de la selecció de juvenils de Balears

pre en tens un altre per substituir-lo. Els inconvenients sorgeixen de la mateixa causa: amb una plantilla tan nombrosa no poden ser alineats cada diumenge tots els jugadors.

- Quan entrenau?

- Tres cops a la setmana, els dimarts, dimecres i divendres, de set i mitja a les nou i mitja.

- Què esperes de la temporada actual?

- Quedar ben classificats.

- Enguany, per imperatius d'edat, acaben molts de jugadors; quin és el seu futur?

- En veig que poden actuar en el primer equip; ara bé, el seu futur depèn de cada jugador posat que uns voldran seguir i una altres preferiran penjar les botes. Jo no som ningú per dir el que farà cada un d'ells.

- Quins passaran al primer equip?

- Tots els qui acaben poden anar-hi.

- Hi haurà un equip de III regional?

- És la directiva qui té la paraula. Jo no puc decidir.

- El fet d'haver disputat molts de partits en Es Revolt a la primera volta, haurà estat perjudicial o beneficiós per a la marxa de l'equip?

- Sempre ha estat bo actuar dins ca nostra per poder tenir aquesta bona classificació que ja hem aconseguit i que no es pot llevar. El que sí ens ha perjudicat, ha estat el problema de les lesions.

- Quines persones t'ajuden en la teva tasca?

- En els entrenaments som sol; però en la gestió i organització hi ha els tres delegats que són Vicenç Vaquer, Jeroni Nicolau i Josep Maria Munar.

- Segons el teu criteri, quines han de ser les característiques més destacades que ha d'assolir un jugador de futbol?

- Voluntat i ganes d'entrenar i de jugar.

Li vàrem demanar l'opinió sobre l'equip de I regional. No ens va voler contestar. Va argumentar que no els entrenava i no podia parlar-ne. Així i tot va deixar caure que "tenien més atencions amb els grans que amb els juvenils".

- Si haguessis d'indicar el millor i el pitjor record de la teva vida esportiva, com et decidiries?

- El millor és haver fitxat pels equips que al principi de l'entrevista t'he assenyalat. El pitjor va ser haver d'abandonar la pràctica del futbol a causa d'una lesió quan encara em trobava en condicions de seguir per més temps.

- Ens manca l'anècdota.

- Record que quan fa uns anys entrenava els juvenils, em vaig adonar que nosaltres actuaven amb un jugador manco. Va ser perquè un dels nostres, no diré el nom, havia sortit del camp perquè no es trobava bé i estava vomitant.

- Sabem que vares estar ficat dins la Federació Balear de Futbol, quina tasca vares desenvolupar-hi?

- Era el segon entrenador de la selecció juvenils de Balears.

- Àngel, per acabar, alguna cosa més?

- Vull aprofitar aquestes pàgines per donar les gràcies als jugadors per haver format un equip seriós i competitiu i també a Bona Pau per haver pensat en nosaltres.

Joan A. Payeras Ramonell

Club Columbòfil Missatger de Montuïri

La temporada colomista ha començat. Hores d'ara duim quatre amollades des d'Eivissa. El temps ha acompanyat, però no els resultats, en quant a coloms cronometrats. Com sempre, suposam que el motiu de tantes baixes són els falcons, que a més d'agafar-ne, desbaraten els esbarts quan van arribant a l'illa, fins al punt que s'estavellen contra els arbres, els fils o bé perden el nord i no saben on van a parar. La majoria dels colomistes no estan contra els falcons, però trobam que ja hi ha una superpoblació.

A principi de mes començam les curses de velocitat des d'Alacant (300 km.) previs a les amollades de fons i gran fons, previstes per al mes d'abril.

Enguany estan previstes dues curses de velocitat des de Lordal (Catalunya), en un intent de trobar nous punts d'amollada, per comprovar com podria anar un canvi de direcció. Informarem dels resultats.

Jaume

Líders a I regional

Els equips de mini-bàsquet, bàsquet infantil, futbol-7 aleví i Munper veterans han guanyat tots els partits del mes passat

Molt bé l'equip de I regional. Ha acabat el mes com a líder de la classificació. La victòria el diumenge dia 23 a Peguera per 1-4 va fer que aquest equip -que fins aleshores anava líder- cedís el primer lloc al Montuïri.

Cal remarcar que quatre equips de la vila han guanyat tots els partits que han disputat el mes passat. Es tracta de les nines de minibàsquet aleví i bàsquet infantil; els veterans de futbol-7 de Múnper i els alevins de futbol-7.

Els resultats dels equips montuïrers el passat mes de febrer han estat els següents:

Futbollet iniciació

Ariany, 3 - Montuïri, 3
Montuïri, 3 - Felanitx, 0
Sineu B, 1 - Montuïri, 7
Montuïri, 3 - Sant Joan, 4

Mini-bàsquet aleví femení

Montuïri, 47 - Bons Aires B, 10
Montuïri, 78 - Hispània, 3
Pla de Na Tesa, 6 - Montuïri, 50

Bàsquet infantil femení

Montuïri, 50 - G. G. de Sant Llorenç, 23
Montuïri, 24 - Bàsquet Inca B, 19
Pla de Na Tesa B, 11 - Montuïri, 42

Bàsquet cadet femení

Montuïri, 39 - Rotlet Molinar, 33
Montuïri, 33 - Santanyí, 43
Avante, 37 - Montuïri, 66

Futbol-7 benjamí

Algaida At, 1 - Montuïri, 6

Montuïri, 2 - Petra, 3

Montuïri, 1 - Algaida A, 5

Futbol-7 aleví

Valldemossat At, 3 - Montuïri, 8
Montuïri, 5 - Mariense, 3
La Porciúncula, 1 - Montuïri, 4

Futbol-7 veterans

Montuïri, 1 - Palerm Porreres, 13
Mármoles Vallcaneres, 0 - Múnper, 5
Múnper, 5 - Viposa, 1
Múnper, 2 - Nova Sport, 1

Futbol infantil

Badia Cala Millor, 12 - Montuïri, 0
Montuïri, 0 - Cala d'Or, 3
Algaida, 2 - Montuïri, 3

Futbol cadet

Cardassar, 2 - Montuïri, 0
Montuïri, 4 - Porreres, 3
Montuïri, 1 - Espanya, 3

Futbol juvenil

La Salle, 2 - Montuïri, 0
Montuïri, 1 - Campos, 3
Platges Calvià B, 2 - Montuïri, 0

Futbol I regional

Montuïri, 4 - Murense, 1
S'Horta, 3 - Montuïri, 1
Peguera, 1 - Montuïri, 4

El Montuïri juvenil de la temporada 1996-97

Seguridad y Limpiezas, S.A.

Gremio de Tejedores, 34 (Pasaje)

Tlfs. 29 50 92 - 29 50 66 - 20 63 11

Pol. Son Castelló

07009 Palma de Mallorca

La celebració de la Resurrecció: objectiu dels creients

Formació cristiana per a tots

El dimecres dia 19 de març a les 21 h. a la rectoria i dins el curs de formació cristiana per a tots i sota el lema "Celebrar la fe. Sagraments, signes de vida cristiana", Mn. Francesc Ramis Oliver, rector d'Alcúdia, oferirà una xer-

rada a tots els cristians que hi vulguin participar.

Baptismes

Dia 29 de març, en el transcurs de la vigília pasqual, s'impartirà el baptisme a tots aquells que ho sol·licitin.

Celebració de la reconciliació

El proper 21 de març a les 20 h., a la parròquia i amb motiu de la pròxima commemoració de la Resurrecció de Jesús, tindrà lloc la celebració de la reconciliació.

Campanya contra la fam

Entre els donatius i la col·lectes de les misses, s'ha recollit a la nostra parròquia a favor de la campanya contra la fam, la quantitat de 132.735 pessetes. Una xifra, però, inferior a la de l'any passat. De totes maneres, gràcies en nom dels qui rebran l'aportació.

Dia del Seminari

Dia 16 de març se celebrarà el dia del

Enguany la benedicció de rams es farà davant la creu de Son Rafel Mas

Seminari. Una jornada dedicada a col·laborar econòmicament i amb pregàries al foment de les vocacions religioses.

Programa de Setmana Santa i Pasqua de 1997

23 de març: Diumenge del Ram

A les 11.- Benedicció de rams i palmes a la Creu de Son Rafel Mas. Tot seguit, processó i Eucaristia.

26 de març: Dimecres Sant

A les 19'30.- Missa crismal a la Seu presidida pel Sr. Bisbe.

27 de març: Dijous Sant

A les 20.- Eucaristia i Darrer Sopar de Jesús. Lavatori. Processó. Vetla de pregària davant la "Casa Santa".

28 de març: Divendres Sant

A les 20.- Celebració litúrgica de la Mort del Senyor. Lectura de la Passió. Pregària Universal. Adoració de la Creu. Davallament i Processó.

29 de març: Vigília Pasqual (Dissabte)

A les 21.- Vigília Pasqual: Benedicció del foc nou. Ciri pasqual. Pregó de Pasqua. La paraula de Déu. Proclamació de la Resurrecció. Les Aigües Noves: Baptismes i renovació del nostre baptisme. Eucaristia Pasqual.

30 de març: Diumenge de Resurrecció

A les 10.- Processó de l'Encontre i Eucaristia solemne de Pasqua.

31 de març: Segona festa de Pasqua

A les 21.- Ofici solemne amb participació de la Coral "Mont-Lliri".

1 d'abril: Festa des Puig

A les 9.- Concentració a Plaça i partida a peu cap al puig de Sant Miquel.

A les 11.- Celebració Eucarística en el Santuari de la Mare de Déu de la Bona Pau. Presidirà i predicarà Mn. Baltasar Amengual Martorell. En acabar l'Eucaristia, a la plaça del puig, ball de bot amb la banda de música i festa a voler.

I molts d'any.

La restauració dels graons

L'estat actual de les obres dels graons per aquest mes de febrer ha suposat 116 metres quadrats d'obra. Creim que la tasca du un bon ritme i fins i tot se superen les previsions: estaven previstos 85 m² corresponents a 85 jornals i s'ha superat en 31 m². Poc a poc es veu com els nostres graons canvien la seva fisonomia i com la majoria de la gent aprova la feina que es fa.

Durant aquest segon mes d'obres hi ha hagut un increment notable d'aportacions en els comptes bancaris. S'hi han fet 19 impositcions, que sumades a les anteriors suposen un saldo de 529.005 pessetes. Estam contents i agraïts per la sensibilitat que mostren els montuïrers pels graons. I des d'aquí donam les gràcies a tots.

Per poder seguir fent feina en aquesta tasca que hem emprès i per donar continuïtat a les obres seria necessari que entre tots contribuïssim amb el nostre gra d'arena a aquesta obra tan singular i important per al

poble. Sabem que els recursos econòmics no són bons de trobar. Per aquest motiu feim una proposta. Es tracta que tots els qui puguin s'abonin a un compte bancari dels que hi ha oberts amb una aportació mensual de 1.000 pessetes durant un any. Això suposaria que al cap de l'any (12 mesos) s'hauria satisfet un metre quadrat dels graons. El fet més important d'aquests abonaments és que sabríem amb quins ingressos mensuals disposam per fer front a les obres. Per exemple: si es fessin 150 abonaments comptaríem amb 150.000 pessetes mensuals. I així, en finalitzar els 12 mesos, disposaríem de 1.800.000 pessetes. Creim que val la pena fer aquest intent per poder seguir les obres amb tranquil·litat.

Esperant que la campanya del metre quadrat vagi fent el seu curs, quedam agraïts per tots els esforços que es fan.

Nofre Torres, rector

Pluviòmetria

Febrer de 1997

Dia 3..... 4'9 litres m²

Total..... 4'9 " "

Temps passat

10 anys enrere

Març de 1987

Compra de Ca ses Monges

A la sessió plenària de dia 19 de març de 1987 l'Ajuntament va acordar comprar l'edifici de Ca ses Monges per un import de 12 milions de pessetes. Es pagarà en sis anys, serà propietat del municipi i en farà ús el Patronat de Persones Majors. L'escriptura de compra no es va firmar fins el 16 de desembre següent.

25 anys enrere

Març de 1972

Canvi d'apotecari

Degut a la jubilació de l'apotecària titular, Jerònia Verd, dia 1 de març de 1972, Pau Servera, passà a ocupar el seu lloc i va instal·lar la farmàcia al carrer del Pujol núm. 42.

50 anys enrere

Març de 1947

Anul·lació d'acord d'urbanització

La Corporació Municipal a la sessió del 24 de març de 1947 acordà anul·lar l'acord del 26 de novembre de 1945 pel que s'havia acordat urbanitzar la zona nord del poble, pròxima a la carretera de Sineu, des del Molí des Fraret fins a la carretera Palma-Manacor, línia del tren, camí del Puigmoltó, terrenys confrontants al grup escolar i alguns carrers de la part nord i oest de la vila. No obstant en sessió celebrada una hora després s'acordà aprovar una part del plànol, el comprès en els terrenys de Can Serra, Can Xigala, carretera de Sant Joan i carrer Ramon Llull i la part nord des del Molí des Fraret fins al carrer de Bonavista, obrint així els carrers de Joan Alcover i Alexandre Rosselló.

100 anys enrere

Març de 1897

Dimissió del guarda rural i destitució del saig

El guarda rural Gabriel Llaneres presentà la dimissió el 26 de març de 1897 i Joan Trobat Miralles fou destituït com a saig. Fou nomenat nou saig Gabriel Llaneres Mercè. El guarda rural fou substituït per Antoni Verd Miralles.

Cuinar en casa

Pastís de tumbet

Ingredients

1/2 quilo de carabassins, a trossos i bullits.
4 pebres verds, a trossos i frits.
2 pebres vermells.
1/4 quilo de patates pelades, tallades per llarg i frites.
4 ous batuts.
1 albergínia a tallades rodones, frites, ben colades.
1/4 litre de salsa de tomàtiga.
Oli d'oliva
2 alls.
1 culleradeta de julivert.
Condiments: sal i nou moscada.

Elaboració

Una vegada bullits, passar pel "Turmix" els carabassins. Afegir a aquesta pasta els ous ben batuts i mesclar bé. Preparar un motle de púding i engrassar lleugerament les parets. Col·locar un poc de pasta al fons del motle; després les albergínies i un poc més de pasta. Així anar intercalant totes les verdures per capes, sempre passant en mig un poc de pasta. Cobrir, finalment, amb la pasta sobrant. Cuinar a bany Maria, al forn, com un púding normal. Treure i deixar refredar dins la mateixa aigua. Una vegada fred, treure'l del motle, servir-lo calent amb la salsa de tomàtiga per damunt, i un poc de capoladís.

Maria Francisca Niell Gomila

Demografia

Febrer de 1997

Defuncions

Dia 6.- Catalina Martorell Verd "Moragues", casada de 65 anys.
Dia 9.- Bonaventura Mayol Ginard "Piedós", viudo de 84 anys.
Dia 9.- Enrique Carralero Viciana, casat de 43 anys.
Dia 9.- José Carralero Martínez, casat de 67 anys.
Dia 9.- Ana Viciana Rodríguez, casada, de 67 anys.
Dia 23.- Sebastiana Miralles Trobat, "Queló", casada de 74 anys.
Ddia 23.- Joan Mesquida Florit "Serra", fadrí de 18 anys.

Glosa

Als que van per carretera

Corredors de carretera
'nau alerta a travelar
que qualcun hi sol trobar
la mort, que no s'espera.
És molt estreta sa "cera"
per poder-nos defensar,
perquè amb sos cotxes que hi ha
que ja no poden passar
per avant ni per enrere.
Si 'nam d'aquesta manera
haurem d'aprendre a volar
o tirar-nos a la mar
i haurem guanyat sa carrera.

Miquel Massanet "Parri"

Apotecaries

Ariany	9 març	Petra	23 març
Montuïri	16 "	Porreres	30 "

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

BIGUES - BLOCS - RAJOLS - AÏLLAMENTS
TRANSPORT PROPI - PINTURES - XEMENEIES
DISSABTES MATÍ OBERT

Crta. Montuïri - Porreres, Km. 1 - Tlf. 64 66 95

MONTUÏRI

Programa del dia de la festa del Puig, 1997

Comença la II setmana poliesportiva de Pasqua

28 març, Divendres Sant

A les 16 h.: 1ª fase del III Campionat de tela en el camp d'Es Revolt (Inscripcions a l'Ajuntament fins a dia 26 de març). Premis: 1er: 25.000 pts, 2on: 20.000 pts, 3er: 15 pts.

A les 21 h.: Inauguració de l'exposició de pintura a la sala d'actes de l'Ajuntament. Organitza la Direcció General de Joventut. Romandrà oberta els dies 28, 29, 30 i 31 de març.

29 març, Dissabte Sant

A les 10 h.: Eliminàtori de tennis en el poliesportiu Es Revolt.

A les 15 h.: I carrera de "Mountan Biks" "Puig de Sant Miquel". Circuit rural del Puig de Sant Miquel i voltants. Hi haurà una carrera pels locals.

Era pels anys cinquanta quanta es féu una peregrinació a Lluc de joves d'Acció Catòlica. De Montuïri n'hi participaren una cinquantena. I aquests hi anaren amb bicicleta i quan foren damunt el pont que hi ha poc abans d'arribar a l'actual gasolinera es feren aquesta foto. Ells són (d'esquerra a dreta) Biel "Serral", Jaume "Publil" †, Jaume "Costa", Miquel "Quelet" (portant una gorra blanca), Tesà "Volandí", Tesà "Putxo" i Mateu "Poeto" †.

30 març, Diumenge de Pasqua

A les 10 h.: Eliminàtori de tennis.

31 març, Dilluns de Pasqua

A les 16 h.: Eliminàtori de tennis.

A les 16'30 h.: Triangular futbol 7 benjamí: Montuïri-Algaida-Espanya

A les 18 h.: Triangular futbol 7 aleví: Montuïri-Algaida-Espanya.

A les 18 h.: Triangular futbol 7 Montuïri-Ariany-Sant Joan

A les 18 h.: Ping-pong.

(Està previst que totes aquestes activitats es duguin a terme en el poliesportiu Es Revolt).

A les 21'30 h.: Presentació a la sala d'actes de l'Ajuntament, del llibre "Rondaies Mallorquines Inèdites" de Mn. Pere Orpí, antic rector de Montuïri. Farà la presentació Mn. Josep Estelrich.

A continuació, presentació de la convocatòria del VI Concurs de Conte Curt Sant Bartomeu.

A les 22'30 h.: Gran concert de rock: Revetla des Puig.

1 d'abril "Dia des Puig"

A les 9 h.: Lliurament a plaça de la vara al batle des Puig.

A les 9'05 h.: Pujada a peu al Puig de Sant Miquel.

A les 10'30 h.: final del 3er campionat de tela, en Es Puig.

A les 11 h.: Missa a l'ermita de la Mare de Déu de la Bona Pau. Presidirà i

predicarà l'Eucaristia Mn. Baltasar Amengual Martorell.

A les 12 h.: Ball de bot amb la banda de música de Montuïri.

A les 13 h.: Ball de terrassa amb l'orquestra Puig.

A les 17 h.: Competicions esportives "Pares contra fills" en el poliesportiu "Es Revolt".

A les 21 h.: Actuació del grup músic-vocal "AA.VV. Reis Catòlics de Palma" i a continuació ball mallorquí per a tots.

2 abril, dimecres

A les 16 h.: Ping-pong

A les 16 h.: Eliminàtori de tennis.

A les 17 h.: Triangular bàsquet aleví femení: Montuïri-Santa Maria-Campos.

A les 18'30 h.: Triangular bàsquet infantil femení: Montuïri-Santa Maria-Campos.

A les 20 h.: Triangular bàsquet cadet femení: Montuïri-Santa Maria-Campos.

3 abril, dijous

A les 16 h.: Eliminàtori de tennis.

A les 16 h.: Ping-pong.

A les 16 h.: Voleibol 2 contra 2. Lloc Poliesportiu Es Revolt.

4 abril, divendres

A les 16 h.: Voleibol 2 contra 2.

A les 16 h.: Finals tennis.

A les 17 h.: Finals ping-pong.

**ESTALVIANT
AMB EN DIVER,
ACUMULARÀS PUNTS...**

"SA NOS TRA"
CAIXA DE BALEARIS

diver